

CSÍ TESULU TÇYÇUTU KUYKU
TANIYEEELI
TÇM TAKELAYA
Kutvlvtu

Takəlaya kane ka taa ilę, Yuta ifepiya liyiti səjna təca ke Isə seeu taa. Paa na paa we Papiloni tətu taa kę ma ta nyi isənnaa te tə, pa kisa pa Isə kę pəntənav. Tə naakı tətəyə Isə ton ke wulav kalampaanı tu təo na isəna Isə kəla piitimnaa tə.

Isəna pa faya Taniyeeeli takəlaya tə:

Isəyeli ifepiya liyiti taa tem na Isə, titite 1-6

Yaasinaa liyiti wei pə kulaa na pə hólí Taniyeeeli tə, titite 7-12

Taniyeeeli na i taapalaa ke Papiloni

1 Yuta wulav Sowakim kawulaya pusi tooso nyəŋka taa, Papiloni wulav Nepukanesaa na i yoolaa pa pola Yosalem icatę ke yoonav. Iləna pá ta-te.

2 Mpúyú Tacaa təwa Yuta wulav Sowakim ke pa niŋ taa. Pa kpa saləkatvnaa, na pá kpayə Isə təseelə taa wontu ləntənaa, na pá kpeena na pá su pa tuŋ kutuluyu kpangoou taa.

3 Mpúyú wulav Nepukanesaa təma i kawulaya təyaya nyéma nyvýv tu Asepənası sı: Ləsi Isəyeli awulumpiya. Yaa mpa pa nyəŋŋ kulaa tə, pa ifepiya napəli.

4 Mpa pa səŋa teu na pa isentaa lıwa, na pá lapa ceu tə. Pə te yələaa ká wəenə nyəm na layatv kę. Na pa pəsəŋi na pá lá wulav təyaya taa kę təmle. Iləna pá hólí-węyę Papiloni təm na pə ŋmaatu

5 ke pusi tooso. Wulau təyənaya ke paa təki na pá nyəəki i svlum. Pəle pə waali ilena pá svu i təmle taa.

6 Yuta kpekəle nyéma ka sita ifepiya mpe pa taa ké. Mreyele Taniyeehl, na Hananiya, na Mikayeehl, na Asaliya.

7 Mpýgý kawulaya təyaya nyéma nyuyu tu layasaweyé həla. Taniyeehl kele Pelətasaa, na Hananiya sı Satəlaki, na Mikayeehl sı Mesaki, na Asaliya sı Apeti-Neko.

8 Ama Taniyeehl ná kisaa təsayasaya sı inı i kaa pilisi i tı na wulau kvtəyən na svlum mpi. Ilena í sələmi kawulaya təyaya nyéma nyuyu tu sı, í taa caalı i na wulau təyənaya na i svlum mpi.

9 Mpýgý Isə lapa na apalu inı í hvı Taniyeehl ke pəelée, na í nu i təm.

10 Paa na mpu, ilé i cə-i sı: Ta caa wulau mayamaya suna mə təyənaya na mə kuyenyeəom. Ilə ma nyəŋ kék sı pə taa kəc na mə saalanaa təe-meyə alaafəya. Ilə pu la na wulau ləsí ma weesuγu.

11 Mpýgý Taniyeehl pola wei Asepenasi ka kpawa sı í fej í na i taapala pa təə tə i kinj, na í təm-i sı:

12 Mayası-tuγu cəluγu ke tuusi hatu na lvm ke kuyeeŋ naanuwa.

13 Pəle pə waali, ilena ñ nyəni tá na tá saalanaa. Mpa pa təki wulau təyənaya tə, ta alaafəyanaa. Ilə n kák nyi isəna n kák la tə.

14 Mpýgý i tisa nti pa sələma-i tə. Ilena í mayası-weyé mprýgý kuyeeŋ naanuwa.

15 Kuyeeŋ kəma na í tala naanuwa, ilə fejlu nawayale sı Taniyeehl pa kəla pa taapala ke alaafəya na yasəlaya. Pəyele pəle pa təkayana wulau təyənaya.

16 Pə təo ké fejlu yela-weygə wulav təyənaya ke cəlovu na í tuγi-weygə tuusi hatu tike.

17 Mprúgyó Isə ha ifepiya mpe pa lijiti ké təm kate nyəntu cəkənañ, na layatv, na takəlaya nyəm. Taniyeeeli ná seyəsaya toosee waanı waanı huvvæe.

18 Kuyakv ḥku wulav ka sūwa tə ku tapa. Ulenä Asepenasi pona ifepiya mpe pa tənaya wulav sì í mayası-wə.

19 Mprúgyó ilé i yəyətəna ifepiya mpe pa təna. Ama í ta na pa taa napəli, isu Taniyeeeli na i taapalaa. Mprúgyó i tu-weygə i təmle taa.

20 Pañ təm kate nyəntu ntigi i pona-wə pa nyəŋ-təy. Ulenä i ná sì Taniyeeeli pa kəla tuwaa, na cele təm nalaa, mpa pa təna pa wə i kawulaya taa təyə təm naanuwa.

21 Taniyeeeli ka wə wulav təmle taa ké mprúgyó. Haləna pənaya ḥka Peesi wulav Silusi leeka Papiloni içate tə.

2

Nepukanesaa toosee

1 Mprúgyó Nepukanesaa toosə toosee ke i kawulaya pənaya naale nyəŋka taa. Toosee anı a pekəla-i na í mayası tom na í wii.

2 Ulenä i yele na pá koti tuwaa, na cele təm nalaa na pee pəəsələaa na ısatvənjası təm nyəntaa sì, pá heeli-i i toosee.

3 Pa kotañ ulenä i tə-wə sì: Ma toosaa ké na pə pekəli-m səsəm. Ule ma caa sì í kəesi-m ma toosee anı.

4 Mpúgyú pa cō-i na Alaamee tōm taa si: Hai, ta caa wulav, mē na tetv*fa*. Heeli-tvug nyá toosee anı, llena taa keesı-ŋ a hvwee. **a** WEE si wulav i wee tam.

5 Ntēna wulav si: Ye í tá heeli-m ma toosee, na a hvwee paa tōsı mē nantu na kpatasi. Llena mē teesı pəsi ncaa.

6 Ama ye í heela-m-ye na a hvwee, maa la-meyę kucəəŋ səsəəŋ. Maa kusı mē nyəəŋ. Mpü tō, í yəyəti.

7 Mpúgyú pa lela cəv si: Hai, ta caa wulav. Heeli-tvug nyá toosee anı. Llena taa seyəsi-ŋ a hvwee.

8-9 Ntēna wulav cə si: Ma nawa təkpataa si, í caa ké si í kee tōm na í hiki waatv. Llena í tayani mē tı na í heeli-m pəpətv, na pē layası ma kvsəsutv. Mpü tō, pə wee ké si í heeli-m ma toosee anı. Ille tənaya maa nyəna si í pəsəyı na í seyəsi-m a hvwee tətə. Ye pə taya mpü, maa kpənti mē tənaya kpátýu kvlumvug.

10 Mpúgyú pa cō wulav si: Nøyəlv fei ate cəne wei i pəsəyı na í heeli-ŋ nti n pəsəyı tō. Pəyele too tō, wulav səsə yaa tonj tu nøyəlv i ta pəsətə tōm təne tə taka kē tvu, yaa pee nalv, yaa nyəntu nøyəlv.

11 Nti n pəsəyı tō, tə we kate. Ye pə taya tuij wei i fei yələaa həku tō, i paasi nøyəlv fei wei i pəsəyı na í cō-ŋ-ti tō.

12 Tənaya pə hanja wulav na í mu pááná ke səsəom. Llena í tō si, pá ku Papiloni nyəntaa təna.

13 Mpúgyú pa kpaalaa si, pá kú nyəntaa təna. Na pá pəekı Taniyeeли na i taqpalaa tətə si pa kuyu-wə.

Isə hvla Taniyeeли ke wulav toosee

---

a 2:4 mə na tetv: Pele pa te seetv fayana Ləkpa nyəma. Pa seetv taa koolee

14 Wulav taŋlaa nyugn tu Aliyəkí tu mpaav sí, i puki Papiloni nyéma kuyu. Iléna Taniyeeeli yəyətəna-i təpamm na ləmayasée.

15 I pəəsa-i ké sí: Pepe təo ké wulav saləka wə toŋ ke mpv? Mprúgyú Aliyəkí keesa-i-ti.

16 Iléna Taniyeeeli polo wulav kiŋ na í sələmi-i sí: Ha-m waatu na má heeli-ŋ nyá toosee, na a huvwεe.

17 Mprúgyú Taniyeeeli pola təyaya ke kpakpaa, na í heeli təm ntəyí i taapala Hananiya na Mikayeeeli na Asaliya

18 na í tə-wə sí: I wiina isətaa Isə, na í la na tə cəkəna toosee anı. Pə taa koo na pá kv ta na Papiloni nyəntaa.

19 Mprúgyú pə hula Taniyeeeli ke kүñmesətu təne inəyí toosee taa ké ahoo. Iléna í sa isətaa Isə sí:

20 Té sa Isə ké tam təo.

Inəyəle ləmayasée tu na toŋ tu.

21 Iní i layasəyəna yəlala waatvnaa.

I cayasəyí awulaa na í kүsəyí-wə.

Na í haakí ləmayasée nyéma ke ləmayasée na pá cəkəyəna.

22 Iní i kuliyinga kүñmesəm səsəoom təo.

I naaakí səkpetvgn taa, i wə nyaaləm taa.

23 Ma caanaa Isə ma sama-ŋ.

Nyá hana-m ləmayasée na toŋ.

Mu ta kүsələmvtu na tə nyi wulav toosee.

24 Pəle pə waalí ké Taniyeeeli pola Aliyəkí kiŋ. Inəyí wulav ka təwa sí í kv Papiloni nyəntaa. I pola i kiŋ na í təmi-i sí: Yele nyəntaa mpe. Ama pona-m wulav kiŋ na má heeli-i i toosee kүsəyəsətu.

25 Mprúgyú Aliyəkí ponə Taniyeeeli ke wulav teyə kpakpaa. Iléna Aliyəkí tə wulav sí: Ta caa, ma hika

Yuta nyáma taa ké nøyelv. Ini i ka heelina-ŋ nyá toosee huvwee.

Leesuyu ḥku wulav nawa i toosee taa tə kv təm

26 Mprýgv wulav pøøsa Taniyeeeli wei pa cuyusaa si Pelatasaa tə si: Tampana n pøsøyi na n̄ keesı-m ma toosee na a huvwee na?

27 Ntëna Taniyeeeli si: Ta caa, nyəntu, yaa pee nalv, yaa tvv, yaa isatulvjası təm nyəntaa kaa pəsi na pá nyi-ti na pá heeli-ŋ.

28-29 Ama Isø we isatcaa na í kuliŋi kuyjmeləm təo. Ini i hvulena-ŋ mpi pu te na pø lá tə. Ta caa, n həntaa, llena n̄ kraya huvwee na n̄ kaləyi nyá kawulaya loosi. Llena Isø wei ini i kuliŋi kuyjmeləm təo tə, í hvul-ŋ mpi pu la tə.

30 Ini i kulina-m pø təo si má heeli-ŋ nyá toosee. Ilenna n̄ cekena mpi pø cøøsøyi-ŋ nyá huvwee taa tə. Tøfø pø taya isu ma tee lelaa ke nyəm se.

31 N toosaa ké si, n na yulv leesuyu anaam nøyelv na kv nyənuyu na sɔyəntu. Pécó kv tee kókø ke səsəm.

32 Kv nyuxu ke wula mayamaya ké. Kv laŋle na kv ȳkpaliasi ke liyitee nyəyəlvuyu. Kv lotu na kv tala ke nyəyəlvuyu kusseemuyu.

33 Na kv nøøhee ke nyəyəlvuyu mayamaya. Kv nøntaaləŋ sita tiili-weyø nyəyəlvuyu, tiili-weyø cuvgu.

34 N nyənaya, llena pø ləsi pølø natəli na pulaya təo na té polo té yaya kv nøøhee timpi sita nyəyəlvuyu na cuvgu tə, na té putiti-ye.

35 Mprýgv leesuyu ḥku kv hota kpakpaa. Na cuvgu na nyəyəlvuyu mayamaya na nyəyəlvuyu kusseemuyu, na liyitee nyəyəlvuyu na wula pø yøki tənaŋnaŋ. Llena heelim kraya pø təna isu løetv. Mprýgv pølø nte

tə yaya lęesugı ηku tə tə lapa pugı səsəon na té su antulinyä təna.

36 Ta caa, nn naakı toosee anəyəleee? Maa heeli-η pə huvvee.

37-38 Nyayale lęesugı nyugı wvla nyəŋku ηku. Nyá kələna awulaa təna. Isətaa Iso hana-η kawulaya na tonj na teeli. I tu nyá niŋ taa ké ate nyəm, paa yəlaa, paa wontu.

39 Nyá waali kawulaya kaa tala nyá nyəŋka. Pəle pə waali tooso nyəŋka wənna isu nyəyəluyı kuşseemugı, kaa təyə antulinyä təna.

40 Liyiti nyəŋka ká wee tonj isu nyəyəluyı mayamaya, ηku ku yəkəyi pə təna tə. Kaa yəki kawulasi təna na ká faya-səyi həyəlesi.

41-42 Nəntaaləŋ na nəmpree na sita tiiliyi nyəyəluyı, na tiiliyi cugı tə, mپúyú kawulaya ηke kaa wee təm naale. Kaa weenə tonj isu nyəyəluyı, na icantı isu cugı.

43 Na isu n nav nyəyəluyı sitina cugı tə mپúyú yəlaa ka mayası sı pá kpənti piitim kvluməm na akpayale taa. Ama pə kaa la, teitei isu nyəyəluyı na cugı pə ta tamsı tə.

44 Kawulasi nsı sı waatı taa ké Iso ká kusı tam təo nyəŋka nakəli. Kaa yəki sı təna na sı saalı yem. Nakəli ka kaa kpa ka təo.

45 Nkəyelə pəle nte n nawə pə ləsa pulaya təo tə. Nte tə yəkəna lęesugı ηku ku nyəyətə, na cugı, na wvla. Iso Səsə lapəna na n̄ nyı mpi pi la tə. Toosee anı a we tampana. A kuşeyesətə kaa saalı.

46 Mپúyú wulau Nepukanesa hənta Taniyeelı ke ate. Ulenı í tə sı: I feenı Taniyeelı na í wəpı-tı tulaalvnaa.

47 Na í tasa sí: Tampana mə Isə kélé tuŋ na awulaa tēna Isə. I kuliyi kʊŋmeləm təc, isu n pəsuyu na n̄ heeli-m tə.

48 Pəle pə waalı ké wulau kusa Taniyeeeli nyuyu. I lapa-i kucəəŋ kʊŋpan pəyale. I cəla-i Papiloni tətu tēna həyəluyu tayanyu na í su-i nyəntaa tēna səsəc.

49 M̄púyú Taniyeeeli sələma wulau ke nəyə na í cəla Satəlakı, na Mesakı, na Apeti-Neko ke Papiloni tayanyu. Iləna Taniyeeeli náá saalı wulau təyaya taa.

3

Wulav wula leesuyu təm

1 M̄púyú wulau Nepukanesaas lupa wula ke yulw leesuyu. Ku tayaləj wə meetələnaa hiu na naanuwa, na ku wan ke meetələnaa tooso. Iləna í səŋst-kuyu Papiloni tətu həyəluyu taa ké Tula tətekəle taa.

2 Iləna í yaa i tətu tēna həyələj nyəəŋ nyəma. Pə kpaŋau awulumpiya, na kumataŋnaa səsaa, na kufənəeŋnaa. Na layatū tasəlāa, na liyitee paasənlāa, na huvlāa, na kiŋ nyəntaa, na tətu həyələj nyəəŋ nyəma tēna tə. I yaa-wəyə sí pá polo leesuyu ḥku ku səeu təlvuyu.

3 M̄púyú pa tēna pa kota leesuyu ḥku ku kiŋ.

4 Iləna kpaallu kiisina nəyə səsaya sí: Piitimnaa yəlāa na nsəma tēna, í ke ḥkpaŋŋ na í nu yoo.

5 Ye waatū wei í nuwa tutuyu, na həlaya, na saŋku, na cəmuŋu, na kitiko, na wontu ntí tə tēna. Pə wəe sí í hənti ateyə, na í səe wulau wula leesuyu ḥku.

6 Ye wei í kisaa, paa pətī pəntu ke kpəkpaa ke kəkə səsəoŋka taa.

7 Pə təc ké waatū wei yəlāa nuwa tutuyu, na həlaya, na saŋku, na cəmuŋu, na kitiko, na wontu ntí

tə təna tə taŋ tə, m̄púyú pa təna pa luŋaa na pá səe wulav wula leesuyuŋ ḥku.

Taniyeeeli taapalaan kisuyu ke leesuyu səeu

8 M̄púyú Papiloni nyéma napəli pa pola wulav kiŋ. Ilēna pá kuli Yuta nyéma waali.

9 Pa suu wulav kiŋ, ilēna pá səe-ı si: Ta caa, wulav, məna tətu.

10 Isu n suwa si, ye tə nu tutuyu, na həlaya, na saŋku, na cəmuyuŋ, na kitiko, na wontu ntı tə təna. Pə wəe si yəlāa təna í hənti ateyə na pá səe nya wula leesuyu na?

11 Ye wei í kisaa paa peti puntu ke kpakpaa ke kəkə səsəoŋka taa?

12 Pəyele Yuta nyéma Satəlaki, na Mesaki, na Apeti-Neko mpə n tu Papiloni tətu həyəluyuŋ tayaniyuŋ tə, pa ta təki nyá kusəsutu. Pa kisa nyá tuŋ na nyá wula leesuyuŋ təmle.

13 M̄púyú pááná kpa wulav ke səsəom na í tə si, pá kona-wə. Ilēna pá pona-wəyə-ı.

14 Na í pəoſi-wə si: Satəlaki, na Mesaki, na Apeti-Neko. I kisa ma tuŋ na ma wula leesuyuŋ pə təmle ləpu yaa?

15 Pənente í tayani mə ti. Ye waatu wei í nu tutuyu, na həlaya, na saŋku, na cəmuyuŋ, na kitiko, na wontu ntı tə təna. Ilē í hənti atə na í səe leesuyuŋ ḥku ma səŋsaa tə. Ye pə taya mpv, paa peti-meyə kpakpaa ke kəkə səsəoŋka taa. Ilēna má ná si tuŋu ḥku kii ləsi-mə?

16 M̄púyú Satəlaki, na Mesaki, na Apeti-Neko, pa cə wulav si: Hai, ta caa, tu nəkəyı na té tayani ta ti təm.

17 Paa na mpv, ta Isə wei i təmle tə laki tə, i pəsəyı na í ləsi-tuŋu kəkə səsəoŋka taa. I ká waasi-tuŋu nyá niŋ taa.

18 Pəyele, paa ílé i ta tui la mpv, tə kaa la nyá tuŋ təmle. Tə kaa səe nyá wula leesuyu ḥku n səŋsaa tə.

19 Tənaya pááná kpə wulav ke səsəm, na í kpree-weyə se. Iləna í tə si: I haŋsi kəkə səsəŋka ke təm naatosompəyəlaya.

20 Mpúyú i təma i yoolaa alaafəya nyéma napəli si: I həkə-wə, na í peti ka taa.

21 Tənaya pa həkə-weyə kpakpaa, na pa tələəsənnaa na pa capanaa na pa kpaınnaa. Iləna pá peti-weyə kəkə taa.

22 Paa haŋsa-keye teu kē isu wulav ka suu tə. Haləna ká ku mpa pa pəta mpe ini pa toosoyo ka taa tə.

23 Mpúyú Satəlaki na Mesaki na Apeti-Neko pa hota kəkə səsəŋka taa na pa kuhəkvum.

Satəlaki-wə pa tooso ke kəkə səsəŋka taa

24 Mpúyú səyəntu kpə wulav. Iləna í kvlı təkpaka na í poəsi i Waali nyéma si: Isu yəlaa kuhəkaa toosoyo tə pəta kəkə taa? Iləna pá cə-i si: Mpúyú, ta caa.

25 Ntəna í má kapuka si: Ma naakı yəlaa liyiti kē ka taa. Pa ta həkə-wə, pəcō pa təŋ kaa nyakı-wə. Na liyiti nyəŋ nəyəsəna isu isətaa tillu.

26 Pəle pə waali, iləna wulav kpətəna kəkə ḥke ka nəyə. Mpúyú i yaawa si: Isə səsə təmle nyéma, Satəlaki, na Mesaki, na Apeti-Neko yoou. I lü na í kəo.

Iləna pá lü kəkə taa kē kpakpaa.

27 Mpúyú wulav akewenaa təna kotaan na pá wiili-wə. Iləna pá ná si kəkə ta nyaya pa tiili. Paa pa nyəosi yaa pa wontu. Pəyele pa təo mayamaya fei kəkə səŋ.

28 Mpúyú wulav təma si: Ma sama Satəlaki, na Mesaki, na Apeti-Neko pa Isə. Ini i tilina i isətaa tillu

na í ya i yələa. Mpi tə, pa tisa pa yuŋ kε i təo kέ. Pa mu səm na pá kisi ma kuyəyətutu. Sı pa kaa səe tuγu na pá yele pa Isə.

29 Pə təo kέ ma kpaaləyı ma kawulaya təna taa piitimnaa. Ye wei í tuvwa panə inı pa Isə, paa təəsi puntu nantu na kpatası. Pécó i təyaya ká mələ ncaale. Mpi tə, Isə nəyələ i fei, na í yakı yələa isu inə.

30 Mpúgyú wulav səəsa pa nyəəη kusuyu ke Papiloni tətu taa.

Wulav toosee naale nyəna

31 Mpúgyú Nepukanəsaa ȷmaa takəlaya ke piitim na nsəma təna yələa mpa pa wε antulinyə təna taa tə na í səe-wε sı: Alaafəya wεε?

32 Ma caa ma keesı-meyę piti təma səsəona wena Isə Səsə lapa-m tə.

33 I piti təma təəwaya.

A wε tonj.

I kawulaya wε tam təo.

4

1 Nepukanəsaa má, ma caya ma kawulaya təyaya taa. Ma təkaya kέ na má nyəəki na má suma.

2 Mpúgyú ma hənta ahoo naalı na má toosi. Səyəntu kpa-m, na pá pəsi ma laŋle.

3 Mpúgyú ma yaa Papiloni nyəntaa təna sı pá heelim ma toosee anı a huwεε.

4 Kəlena tuwaa na isətulvənjası təm nyəntaa na pee nalaa na topotopo nyéma pa kəo na má heeli-wεyę toosee anı. Ama pa ta pəsi na pá seyəsi-m a huwεε.

5 Waalı waalı kέ Taniyeeeli wei i wena Isə Naŋŋtu ləmayasəle na pa cuγusa-i ma tuγu həte sı Pələtasaa tə i kəma.

6 Mprúgyu ma heela-i ma toosee. Ma si: Tuwaa wulav Peletasaa, ma nyemá si, n wena Isä Nañjtu ləmayasəle. Təm kujmelətū natəli tu cəasəy-i-η. Ilə səyəst-i-m ma toosee ani a huwəe.

7 Ma həntaa ké, iləna má toosi si:
Tuġu səsəoġku nakul i kujmelətū təliyiliyi.

8 Mprúgyu kujlapa ton na kujkpa isətaa təliyiliyi.
Pa naakı-kuxu antulinya tənası təna taa ké.

9 Kujhatu ka suwaya na kujlula pee ke səsəom.
Taale wontu cəasaya kujisətōm taa ké.

Sumasi na tukayha si tana ke kujpilinjası təo.
Weesuġu nyem təna hikaya pə təgħoġnaya na kujkiġi.

10 Pə tasaa il-e, ma ná isətaa tillu nəġelv i tiina isətaa kelle.

11 Mprúgyu i kiisina nəġo səsaya si:
I hu tuġu iġkvu, na i seti kujpilinjası.
I kpiisi kujhatu, na i ħamus kujpee.

Wontu na sumasi i se kujtee.

12 Ama i yele kujkite na təlila ke tətənu taa.
I həkə kujkite ntə na nyəgħelvux mayamayha,
na kussemmux pə alukpala,
ke taale nyutu həkku taa na anjkpələs sə-tə.

Kite ntə tə təgħiż nyutu isu hawnu wontu.

13 Pá ləsī tə yolu ləmayasəle
na pá tħu-texxie wantuġu nyənnte.

Tə wee mprúgyu puġi naatosompəy়əlayha.

14 Isətaa tillaa kənnna təm təne in. Antulinya yəlaa təna i nyi si, isətaa Isä tənna yəlaa kawulası təna. I nəka paa yolu səkpelu i tħu-i.

15 Ma toosee anaygħel. Ma kawulaya taa nyənntaa təna ta pəsi na pá heeli-m a huwəe. Ilə ma nyemá si Peletasaa, n wena Isä Nañjtu ləmayasəle. N ká pəsi na n heeli-m-yę.

Taniyeelı sey'esəyi wulav ke i toosee hvwee

16 Mpúgyú Taniyeelı wei pa cuyusaa sı, Pełetasaa tó, i laakalı pəsaa. Pə pekəla-i i hvwee taa ké laasaya tó. Ntēna wulav ma má təmí-i sı: Ma toosee anı a təm i taa pekəli-ŋ. Ulená i cə-m sı: Hai, ta caa, toosee anı á pəsi nyá kolontunaa nyəntv.

17 Tuğu səsəcəŋku toŋ nyəŋku ŋku n na ku kpa mpv təliyiliŋi tó, pa naakaya-kvug antulinya tənasi təna taa ké.

18 Ku hatv ka suwaya na kó lvla pee ke səsəm. Taale wontu cəəsaya ku ısotom taa ké. Suması ná tukaza sı tana ke ku pilinjası tó. Weesugu nyəm təna hikiŋi pə təyənaya na ku kiŋ.

19 Ta caa, nyayale tuğu ŋkv. Nyá lapəna səsə na n̄ la toŋ na n̄ pu na n̄ kaləsəna ısətaa. N ŋmakəla antulinya tənasi tənaya.

20 Pełe pə waalı n nawa ısətaa tillu tiina ısətaa na i tó sı, pá hu-ku na pá wakəli-ku. Ama pá yele kite na tə lila ke tetv taa. Ilə pá həkə-te na nyəyəluyu mayamaya, na kusseemuyu alukpala ke taale nyütu hekv taa. Aŋkpəlees i sə-te, na tə na wontu pá kaa taale nyütu ke pusi naatosompəyəlaya.

21 Wulav, nyá toosee anı a hvwee nté sı, ısətaa Isə ká paasəna-ŋ.

22 Pa a təyəni-ŋ yəlaa hekv. Nyana taale wontu i ka kaa təcayale na n̄ təki nyütu ısu naaŋ. Aŋkpəlees ká sə-ŋ na n̄ wee mpúgyú pusi naatosompəyəlaya. Ulená pəc̄i n̄ nyi sı ısətaa Isə tənna yəlaa kawulası təna. Ye i nəka wei i tv-i.

23 Təm nti pa yəyətaa sı pá yele kite tó. Təleyelə sı, ye n kəma na n̄ cəkəna sı Isə kəle pə təna pə tv. Ilə n məli nyá kawulaya taa.

24 Ta caa wulav, pə təə tə, təki layatu nti ma tasəyiŋ tə. Lə ısaqatv, na n̄ təŋ kusiyisim. Wəeena acamaa pətəətəle n̄ nyá laŋhvlumle ká leeli.

Wulav toosee lapa ısu i toosuyu tə

25 M̄púgyú pə lapa teitei ısu Taniyeelı ka keesaa tə.

26 Pənaya sikaa ılenä kuyaku nakulı wulav cəəki i kawulaya kutuluyu nyuyu taa kē Papiloni.

27 Ilenä i má, i laŋle taa na í tə si: Má ȱmana ma kawulaya ıcate səsəəle Papiloni inə. Ma lapa m̄púgyú si ma toŋ na ma səsəəntv, na ma teeli í ná.

28 I nɔyɔ ta tiita ate, ile i nii pə yɔyətəna ısətaa kəle si: Wulav Nepukanesaa, nii teu yoo. Paa te na pá leekı-ŋ nyá kawulaya ȱke.

29 Paa təyəni-ŋ yəlala hekv. Nyana taale wontu i ká kaa təcayale. N ká təki nyutv ısu naaŋ. Haləna pusi naatosompəyəlaya. Ilenä pəcő n̄ nyi si ısətaa Isə tənna yəlala kawulası təna. Ye i nəka wei i tv-i.

30 M̄púgyú pə lapa m̄púgyú kpakpaa. Ilenä pá təyəni Nepukanesaa ke yəlala hekv, na í təyɔ nyutv ısu naaŋ. Aŋkpəlees sə-i, haləna i nyəəsi pui ısu həkəlenaa həntv, na i səkpaŋ ısu suması.

Nepukanesaa alaafəya hikuyu

31 Pusi naatosompəyəlaya təewa ılenä Nepukanesaa má ma kusi ıse na ısətaa. M̄púgyú ma ləmayasəe məlala, na má səe Isə si: Hai, ısətaa Isə, ma sama-ŋ. Ma səe Isə Tacaa nyá. Nyá kawulaya wə tam təə kē. Nyá səsəəntv kaa su tənaya.

32 Antulinya yəlala təna ta haŋna-ŋ. N lakəna pa na ısətaa tillaa ke ısəna n caa təyɔ. Nəyələn u pəəsəyı-ŋ natələyı pə taa.

33 Mpúgyú ma lémayasée mélá-m. Iléna pá mélénam ma kawulaya, na ka teeli, na ma teu na ma séséontu. Nténa ma waali nyéma na ma akewenaa sésaa koti ma kiŋ. Iléna pá tayani-m ma kawulaya taq kékisw na kákéli isu kaa wev tó.

34 Pə tóo kék Nepukanesaá má ma sanj, na má puyuléyi na má tuyi teeli ke iséntaa Wulav. Ini i tənəyəna tampana ke pə təna pə taa na í laki kusiyisim. I tisiyi wei i həŋ i ti təyo.

5

Wulav Peləsasaa acima

1 Mpúgyú kuyaku nakulí wulav Peləsasaa lapa acima séséona. I akewenaa sésaa iyaya (1000) ke i lapa-yę na í na-wę pá nyoo svlum.

2-3 Pə kéesaa iléna svlum cəo wulav iséntaa. Tənaya i tilaa na pá kóna wula na liyitee nyəyəluŋ poosiyanaa. Wontu ntəyi i caa Nepukanesaá ka leeka Yosalem issa təseelé taa. Mpúgyú í na i akewenaa sésaa na i alaa, na i saalaa, pa nyəona wontu ntəyi svlum.

4 Iléna pá taləyi pa tuŋ kvlalaŋ. Wula na nyəyəluŋ mayamaya, na pə kusseemuy ke paa lupa tuŋ iní. Pa saaka lələŋ ke taasi na pəe.

5 Mpúgyú ntantaku luwa kpakpaa. Iléna ku ŋmaaki fətəla kiŋ ke kawulaya kutuluyu kolunja kuhvlumaya tóo.

6 Wulav ná mpv, iléna səyəntu kpa-i na í seliyi. Haléna i tuña makəna təmaya kpakpakpa.

7 Mpúgyú i mapa kapuka si pá kóna Papiloni isətvlunħasi nyəntaa, na nyəntaa na pee nalaa. Pele pa kómá iléna í tə-wę si: Ye wei í kala ŋmaatu təne na

í heeli-m tə huvvee. Paa suu p̄vntu kε toŋ toko, na pa tu-i wula luluŋu. Ilēna pá sū-i kawulaya t̄cayale tooso nyente taa.

⁸ Ilēna pa t̄ena pá mayasi. Ama pa ta p̄esi na pá kala ḥmaatu nt̄i na pá heeli wulav ke t̄e huvvee.

⁹ T̄enaya wulav laŋle s̄osaa wakəluŋu na i akewenaa s̄osaa laŋa náá c̄e.

Taniyeeли seȳesəyi wulav ke ḥmaatu huvvee

¹⁰ M̄p̄yú wulav too n̄uwa í na i akewenaa pa makí kapusi ke ḥmaatu nt̄i t̄e t̄om. Ilēna í s̄vv pa kiŋ na í s̄ee i p̄eyalv si: M̄e na tetv. S̄eȳontu í taa kpa-ŋ na p̄e wakəli nyá laŋle.

¹¹ Apalv n̄oyəlv i we nyá kawulaya taa, i wēna Is̄o Naŋŋtu l̄emayasəle. Halı nyá caa Nepukanesa waatv taa k̄e pa ná yvlu inī. I k̄e c̄ekənlv, na layatv, p̄ayele p̄e ha-i nyəm. M̄p̄yú nyá caa kpa-i t̄waa, na is̄atvluŋası t̄om nyəntaa, na nyəntaa, na pee nalaa pa nyvuy t̄v.

¹² I h̄ete nt̄é Taniyeeли, ilēna nyá caa cuyusı-i si P̄elətasaa. I wēna l̄emayasəle k̄e, na p̄e k̄eli l̄elaa. I nyəmayə na í seȳesəyi toosee huvvee. I kpekiyi asəsuna, na í kuliŋi kuyŋmeləm t̄o na í heeliŋi. Yaai, i ká kala-ŋ ḥmaatu nt̄i.

¹³ M̄p̄yú pa k̄ona Taniyeeли k̄e kpakpaa, na wulav p̄oası-i si: Nyayale Taniyeeли wei ma caa k̄onna Yuta t̄?

¹⁴ Pa yɔŋt̄a nyá t̄om na má nu si, n̄ wēna Is̄o l̄emayasəle na nyəm na n̄ c̄ekəyəna na p̄e k̄eli l̄elaa.

¹⁵ Pa k̄ona-m nyəntaa na is̄atvluŋası nyəntaa si pá kala ḥmaatu t̄ene na pá heeli-m t̄e huvvee pa ta p̄esi.

¹⁶ Ma n̄uwa si n̄ p̄esəyi na n̄ c̄e t̄om t̄ena. N̄ kuliŋi kuyŋmeləm t̄o, na n̄ heeliŋi. Mp̄u t̄o, ye n̄ kala ḥmaatu

təne na n̄ seyeesi-m tə huvwəe. Paa suu-ŋ̄ toŋ̄ toko, na pá tu-ŋ̄ wula luluŋ̄. Paa su-ŋ̄ kawulaya təcayale toooso nyən̄te taa.

17 Mpúyú Taniyeeeli cə wulav s̄i: Ma sama, ta caa. Il̄e su nyá kucəoŋ̄, yaa n̄ ha wei n̄ nəkāa t̄. Paa na mpv maa kala-ŋ̄ h̄maatu nt̄ na má heeli-ŋ̄ tə huvwəe.

18 Isətaa Isə səsə ka kpana nyá caa Nepukanesaa k̄e wulav səsə na í tu-ı teeli.

19 Na p̄é la na piitimnaa na nsəma təna yəlaa nyən̄na-ı na pá seliyi. Ye i nəkəna wei i ku llé, na í səsla wei i yele llé. I kusaya mpa i caa t̄ pa nyəoŋ̄, na í tisiyi mpa i luŋ̄ fei t̄.

20-21 Ama i həma i t̄ na í la kalampaan̄. Il̄ena p̄e tu-ı wontuyu ləmayaſəl̄e. Pa kusə-ı i kumte t̄o na i teeli s̄i təkpataa. Pa təyəna-ı yəlaa h̄ekv na í na taal̄ kpanjası p̄á kaa təcayale. I təyə nyutu isu naaŋ̄, na aŋ̄kpəl̄ee sə-ı. Haləna waatv wei i nyəmá s̄i, isətaa Isə səsə tənna yəlaa kawulası təna, í nəka wei i tu-ı.

22 Ama i p̄eyalv nyá, nyá nyəmá mpúyú teu. Paa na mpv n̄ ta pasa nyá t̄ na n̄ tu Isə k̄e teeli.

23 N̄ kpaasa nyá təȳi isətaa Isə t̄o k̄e. Mpi t̄, n̄ yəlaa na pá ləsi Isə təs̄ele nyən̄asi. Haləna nyana nyá akewenaa səsaa, na nyá alaa na nyá saalaa, í nyəoŋ̄na svl̄v. Il̄ena í tala m̄e tuŋ̄ wei pa lupəna liyitee nyəyəl̄v yu na wula, na nyəyəl̄v yu mayamaya, na p̄e kusəemv yu t̄. Paa m̄e tuŋ̄ wei pa saaka taası, na p̄ee, na u naakı, na u nukı, p̄eyele i ta nyi pvl̄ t̄. N̄ p̄ema Isə wei i t̄oka nyá weesuyu k̄e i niŋ̄ taa təȳ teeli.

24 P̄e t̄o k̄e i yəlaa na ntantaku h̄maa mpv

25 S̄i: Mene mene tekel u paasən̄.

26 Təm pee anı a huvwəe nt̄. Mene huvwəe wəe s̄i, Isə kala nyá kawulaya kuyeeŋ̄, na í su ka tənaya.

27 Tekel, huvwee wees si, i mayasa-η sanəya təo na í ná si, n fei yuŋ.

28 Paasən huvwee wees si, i tala nyá kawulaya na í cəla Mete nyáma na Peesi nyáma.

29 Tənayale wulav si, pá suu Taniyeeeli ke toŋ toko na pá tu-i wula lülvγ. Iləna pá kpaalı si paa su-i kawulaya təcayale tooso nyəntə taa.

30 Mpýγú pa ku Papiloni wulav Pelətasaa ke ahoo anı.

6

1 Iləna Mete wulav Taliyusi mu kawulaya ke i lülvγ pənaya nütoso na naale nyəŋka taa.

Taniyeeeli kolontunaa nyəki-i katəka

2 Mpýγú Taliyusi faya i tetu ke həyələŋ nüññwa na hiu (120). Iləna i kpa pə nyəŋnyáma.

3 Ntəna i kpa səsaa napələŋi naale na pə tələna Taniyeeeli si pá fenjigí səsaa mpe pa təo, na wulav pvlv i taa wakəli.

4 Ama Taniyeeeli ná tees mpe inı na nyəŋnyáma ke ləmayaşəle təcayacaya. Iləna wulav huu si i ká kpa-i kawulaya təna paasənlv.

5 Mpýγú pa na nyəŋnyáma mpe pa peekə isəna paa la na pá hiki Taniyeeeli tə. Paa kawulaya təm natəli tə taa, iləna pá wu. Mpi tə, Taniyeeeli lakaya i təmle ke teu ké i ta cələsi natəli.

6 Mpýγulə yələaa mpe si, ye pə taya Taniyeeeli isə seeu kiŋ taa tə kaa hiki təwaanle.

7 Iləna pá polo wulav kiŋ na pá seə-i si: Wulav, nyana tetu.

8 Nyá kawulaya təna taa akewenaa səsaa təna caa si, n kpaaləna toŋ si, ye wei i luŋa tuγ, yaa yulv

nəyəlv ke kuyeeñ hiu na naanuwā taa, ye pə taya wulav nyá, pá peti pūntu ke təyəlası púýgú taa.

⁹ Mpə tə, mu kvsəsətu ntı. Nmaa-tı na n̄ tu niñ. Nəyəlv í taa kpeesı-tı. Mpi tə, Mete nyéma na Peesı nyéma pa kiiu u layasəyi.

¹⁰ Mpúygú wulav Taliyusi mu təm ntı na í tu niñ.

Taniyeeeli petvyy ke təyəlası púýgú taa

¹¹ Taniyeeeli kutuluğu ka ke ate na isətaa nyəŋku kē na kv pətote tvləna Yosalem icate təo. Tənaya i kpaakaya na í lunjigí akula na í sanj i Isə. I sələmaya-i paa kuyaku ḥkuyu təm tooso kē. I nuwa wulav təm ntı, ilena í polo Isə sələmuyu isu í tu laki tə.

¹² Mpúygú i kolontunaa mpe pa pola kpakpaa, na pá mayana i təñna sələmuyu na í yaaki Isə.

¹³ Iləna pá polo wulav kiñ na pá tə si: Isu n̄ ḥmaawa na n̄ su si, ye wei i sələma Isə nəyəlv, yaa yulv nəyəlv, ke kuyeeñ hiu na naanuwā taa, na pē tā kē nyá, paa peti pūntu ke təyəlası púýgú taa? Wulav si: Eenna. Mete nyéma na Peesı nyéma kiiu u layasəyi mœe.

¹⁴ Ntəna pá heeli-i si: Mpa pa kəmnə Yuta tə pa taa wei pa yaa si Taniyeeeli tə u nyənəyi nyana nyá kiiu ke pəlv se. Halı təm toosojo ilé i sələməyi i Isə kē paa kuyaku ḥku.

¹⁵ Wulav nuwa si Taniyeeeli, ilena i lanje wakəli. Mpúygú i mayasaa si í waasi-i. Haləna ilim tvgu.

¹⁶ Mpúygú yəlaa mpe pá məla i kiñ na pa pəəsi-i na isəle kusəemle si: Ntəñ n̄ nyəmá teu si Mete nyéma na Peesı nyéma pa kiiu u layasəyi?

¹⁷ Mpúygú wulav yelaa na pá kəna Taniyeeeli na pá peti-i təyəlası púýgú taa. Iləna í təmi-i si: Nyá Isə wei i təmle n̄ seesəna isəle tə, i tike i pəsəyəna na í ya-ŋ.

18 Iléna pa tèki pèlè ke tògèlasi púygy ú jku ku nögo. Mpúygy wulav na akewenaa sësaa pa yusa pèlè tao si nögèlv í taa tvli.

19 Mpúygy wulav mèla i tèyaya na í svu mpv. I ta kpètèna i alaa taa nögèlv. Pèyele i keela tom.

Taniyeeeli liw na alaafèya ke tògèlasi púygy taa

20 Pè kòma isu pè nyaałèyi, iléna wulav kùlì lèj na í polo tògèlasi puvyg nögo.

21 I kpètèna-kv, iléna í yaa Taniyeeeli na lañwakèlle na í pòòsi si: O oo Taniyeeeli. Isò Weesuyu tu wei i tèmle n lakèna isèle kusseemle tò. I pèsaa na í waasi-ŋ tògèlasi sèkpanj taa?

22 Iléna Taniyeeeli cò, na í sée wulav si: Ta caa, nyana tètu.

23 Ma Isò tila isatcaa tillu na í tèki tògèlasi nöøsi, si ta la-m puv. Mpi tò, ma ta wakèlèna-i. Pécò ma ta pèntèna nyá tòtò.

24 Tènaya wulav lañle hvluma katatèlaya, na í tò si, pá lèsi Taniyeeeli. Mpúygy pa lèsa-i. Paa hiñaya, ka fei i tò. Mpi tò, Taniyeeeli temà Isò na i taa ké.

25 Iléna wulav yele na pá kpa yèlaa mpa pa kuu Taniyeeeli nöøhee tèe tò. Iléna pá peti pá na pa alaa na pa piya ke tògèlasi puvyg taa. Na tògèlasi te-wé na sí sali pa muwa, na pa ta tu tiita ate.

26 Pèlè pè waalí ké wulav Taliyusi úmaa takèlaya ke piitim na nsèma tèna yèlaa, mpa pa we antulinyà tèna taa tò si: Ma sée-me.

27 Ma sùkì ma kawulaya tèna taa ké kussestu. Paa wei í nyana Taniyeeeli Isò na í se-i.

Mpi tò, inøgèlè Isò Weesuyu tu na i we tam tao. I kawulaya kaa te na i sësɔontu ká wée mpúygy tam tao.

28 Ini i hetèyèna na í waasèyi.

I laki piti tēma ke isətaa na atē.

Ini i waasəna Taniyeeeli ke təyəlası nəyə taa.

29 Mprýgú Taniyeeeli nyvuy kula Taliyusi kawulaya waatv taa, na Peesi wulav Silusi waatv tətə.

7

Taniyeeeli toosee kancaalaya nyəna

1 Mprýgú Papiloni wulav Peletasaa kawulaya pənaya, kancaalaya nyəŋka taa, Taniyeeeli həntaa na í toosi toosee.

2 Ulená í ḥmaa-yę.

Taniyeeeli toosaa ké sı: Heelim luna antulinya tēna taa, na pə laŋtəyı teŋku səsəo.

3 Mprýgú taale wontu səsəontu liyiti luna teŋku taa. Tu fayana tēmaya.

4 Kancaalaya nyəŋku nəyəsəna təyəlaya. Ulená ku wena həkəle keŋ. Mprýgú pa kpesa ku keŋ ini. Ulená pá kusı-ku, na pá səŋsa-kyu ku nəəhəe naale təo isu yulv. Mprýgú pa tu-kyu yulv ləmayasəe.

5 Naale nyəŋku ná nəyəsəna taale wontuyu isayav nakoli. Na ku səŋja ku nəəhəe tooso təo ké kəŋkəŋ. Ulená ku təka səntaasi tooso na ku kela. Na pá yəŋtəyı-ku sı, kó koli na kú li nantu.

6 Pəle pə waalı kέ ma ná leŋku, na kú nəyəsəna isu kpou. Ku siyile waalı kέ keŋ liyiti isu sumaya, na ku nyəəŋ ke liyiti. Ulená pá tu-kyu təŋ.

7 Mprýgú ma na wontuyu liyiti nyəŋku. Ku we səyəntu ke səsəm, na ku toma feina taka. Ku wena nyəŋəluyu kela səsəona kέ. Ku təki na kú feleŋı nəəhəe ke mpi pə kaasaa tə. Ku ta nəyəsəna wontu nti tə təm tə tēma kəesuyu tə. Ku həŋ we naanuwa.

8 Mŕúgyó ma na hélvγu səkpeluγu luwa hékv taa, na kú kpesi i taa tooso. Ku wena isé ké isu yolv, na ku nɔγ̚e yəγ̚atəγ̚i kalampaanı təm.

Isə hvv təm

9 Mŕúgyó ma na pa suwa kumlee. Iləna Tam təo tu nɔγ̚elv i caya. I wontu hvlvmaa ké təlailai. I nyəəsi we isu kpoŋkpomulv mayamaya. I kumte mukaya kékə ké, na tə pəpəlees we isu mamala.

10 Kékə lūkaya tə tee na ká kpeŋ isu pəγ̚ ke i isentaa. Yəlaa ke iyisi iyisi səjə i kiŋ na pa taa lelaa laki-i təmle. Mŕúgyó hvlvaa cayaa na pá heti takəlası.

11 Ma nyənaya wontuγu ḥku ku hélvγu yəγ̚ataγ̚a kalampaanı təm ke mpv tə, iləna má na pa ku-ku, na pá peti kékə taa si kú nyaya.

12 Mŕúgyó pa leeka wontu lənti toma. Ama pa səəsa-təγ̚i weesuγu ke pəcəγ̚ waatu nɔγ̚elv i təo.

13 Pə waali ké ma nawa nɔγ̚elv na isəŋmuṇtu kəŋna-i. I nəyəsəna yolv pəyaya. Mŕúgyó ḥmuṇtu ntı tə pon-a-i na tə kpətəna-i Tam təo tu inı.

14 Mŕúgyó pa ha-i toŋ na teeli na kawulaya. Si piitimnaa təna, na nsəma yəlaa, i lapi-i təmle. I toŋ ká wəe tam ké, na i kawulaya kaa te.

Taniyeelı toosee kancaalaya nyəna hvwəe kilisuyu

15 Mŕúgyó Taniyeelı təma si: Ma toosee kpa-m sçyəntu, na pə pəkəl-i-m ma taa.

16 Iləna ma kpətəna mpa paa wə təna tə, pa taa nɔγ̚elv. Iləna má pəoasi-i pə təna pə tampana, na ilé i keesı-m pə hvwəe.

17 Si taale wontu səsəontu liŋti inəyəle, antulinyə kawulası nsi si kəo tə.

18 Pəle pa waalı ké ısotaa Isə səsə yəlaa ká təyə kawulaya ke tam təo.

19 Pə waalı ké ma luju lapa sı, má nyı wontuṣu liyiti nyəŋku tampana. Ku wə səyəntu ke səsəm ké. Ku ta nəyəsəna lənti. Ku kela ke nyəyəluyu ké. Ku səkpaŋ ke nyəyəluyu kusəemuyu. Ku təki ké na ku fələyı nəəhees ke mپi pə kaasaa təo.

20 Ma nyəna tətəyə ku həjə naanuwa. Na i taa leŋku ŋku ku nyəwa na ku kpəstı tooso təo. Ku wenə ıse ké na nəyə. Ku yəyətaya kalampaanı təm na ku kəla leləj.

21 Tənaya ku yoona Isə yəlaa, ku caakaya-węyę kəluyu.

22 Mрóyó Tam təo tu kəma na í ha ısotaa Isə səsə yəlaa ke tampana. Pa kawulaya təyən waatu talaa kəle.

23 Uenə í kilisi-m wontuṣu liyiti nyəŋku ŋku ku huwəe sı, ŋkyvulə atə kawulaya liyiti nyəŋka ŋka ka ta nəyəsəna leŋsi təo. Kaa təyə atə yəlaa təna, na ká felı-wę na ká yəki-wę.

24 Həjə naanuwa kəle, ka taa awulaa mpa paa təki na pá kaasəyi təma təo. Naanuwa na kvlum nyəj wei i ta nəyəsəna kancaalaya nyəma təo, i ká təyə i nyəŋka ke pəle pa waalı, na í təyəni pa taa tooso.

25 I ka tuu ısotaa Isə səsə na í ŋmakələ i yəlaa. I ká mayası i taa sı í layası Isə kiin na i acimanaa. I ká ŋmakələ Isə yəlaa ke pusi tooso na həyəluyu.

26 Pəle pə waalı paa huynı-i na pá leekı i toŋ. Paa wakəlı-i tam təo.

27 Paa leekı atə awulaa səsəontu na pa toŋ. Paa cəla ısotaa Isə səsə yəlaa. Yəlaa mپe pa kawulaya ká węena tam təo, na ŋmakəllaa təna ká nuna-wę na pá laki-węyę təmle.

28 Təm ntı tə tənaya ntə. Mprúgyú pə pækəla-m ma huvwee taa kék səsəm. Iləna má mayasəyi-təyi ma taa.

8

Taniyeeeli toosee naale nyəna

1 Mprúgyú Taniyeeeli má, ma tasa toosuğu ke wulav Pelətasaa kawulaya pənaya tooso nyəŋka taa.

2 Ma toosaa kék si, ma we llam tətu həyəlvəy taa. Koluŋja icate səsəle Susi taa kele ma səŋja Wulayi pəyə nəyə.

3 Iləna má ná iwaav səŋja pəyə ŋke ka nəyə, na ku wəna həj kutaŋaləj. Ama i taa leŋku ta nyələŋ pəyele ku kəla leŋku.

4 Mprúgyú ku sun yəkuyu ke ilim tətvlə na pə ntəyəj na pə mprətəj həyələj. Wontuyu nakulı ku ta pəsi na kú taŋ-ku. Pécó nəyələn ta pəsi na í ya mpa ku yəkəyi mpu tə. Ku lakaŋa isəna ku luŋu wəe təyə, na ku toŋ səsəsəyə.

5 Ma təŋna mpi ma nawa mpu tə pə təm mayasuyu ke mpu. Ilə ma tuta pəŋtuluyu luna ilim tətvlə təo kele. Ku təŋaya heelim təo kék ləŋləŋ kék na kú cəəki tətu. Ku wəna həluyu toŋ nyəŋku nakuləyi ku isə heku taa.

6 Mprúgyú ku kpətəna həj naale iwaav ŋku ma na ku səŋja pəyə nəyə tə. Iləna ku pukina ku təo na sewa na ku toŋ təna.

7 Ku tala-ku iləna ku niki-kuyu yəkuyu haləna ku pəli ku həj naale. Iwaav ta pəsi-ku pécó nəyələn ta waasi-ku. Iləna pəŋtuluyu hu-kuyu atə na kú fəli-kuyu nəəhəe.

8 Mprúgyú ku lapa toŋ ke səsəm. Ku toma pi teu iləna ku həluyu səsəen ŋku ku pəli kpakpaa. Iləna

həŋ̊ ton̊ nyəŋ̊ liyiti nyəŋ̊ ku lonte taa. Na í nyənəyəna antulinya həŋ̊ləŋ̊ təna taa.

9 Mpúyú həluyu səkpeluyu nakvli ku nyəŋ̊ həŋ̊ inu i taa leŋ̊ku təo. Iləna kú pu səsəm na kú tala ilim təlulə na pə ntəyəŋ̊ təo na tetu kūpantu təo.

10 Mpúyú ku kpa isətulvñəsi kiŋ̊ na kú peti leŋ̊si ke atə na ku feli-səẙi nəəhəe.

11 Iləna kú kpa isətulvñəsi caa təo. Ku kūwa i tanan̊ na taanaya kətası na kú yəki i Isə təsəe.

12 Mpúyú pa tu isətaa yəlaa na kətaya tam nyəŋ̊ka ke ku niŋ̊ taa ké ku isayatu təo. Iləna kú feli tampana Isə səeu ke nəəhəe, na kú waa ku təma taa.

13 Mpúyú ma nu isətaa tillu nəyəlv i yəyətaya. Iləna lelv pəəsə-i si: Pəlee ké paa tasa kətaya ke lapv? Na pá təyəni Isə təsəe na pá feli isətulvñəsi ke nəəhəe?

14 Mpúyú i cə-i si: Tanan̊ na taanasi iyisi naale, na ȳmənənyu nūnūwā (2300) waali. Pəle pə waalı ké paa təyəni Isə təsəe.

Taniyeeeli toosee naale nyəna huvvəe kilisuyu

15 Waatu wei Taniyeeeli má, ma toosa mpv, na má pəekəẙi ma toosee an̊i a huvvəe il̊e, ma tutə nəyəlvñəl̊e ma isəntaa na í nəyəsəna yəlv.

16 Na má nu nəyəlv kpeesə-i na pəẙo wulayi waali si: Kapəẙe, seẙesə-i toosee an̊i a huvvəe.

17 Mpúyú isətaa tillu inu i kpətəna-m na səyəntu kpa-m. Iləna má hoti ma nəẙo təo. Ntəna í tə-m si: Yəlv pəẙaya, nu teu yooo. Toosee an̊e a ké antulinya tem təm ké.

18 I yəyətaya-na-m mpv, iləna ma isə pili na má ká nyuyu. Iləna í kusı-m na í səŋ̊si-m.

19 Mpóygú i təma-m sì: Maa heeli-ŋ mpi pi koo Isə pááná waatu tə. Mpi tə, pa təma a waatu siu ké.

20 Iwaav ḥku n nawa na ku wena həj naale tə, ku ké Mete nyáma na Peesi nyáma pa awulaa ké.

21 Pəytvulugn ná ké Kəleekí kawulaya. Ku isə heku taa həlvuŋ səsəoŋku ḥkuyole kancaalaya wulav.

22 Ku həlvuŋ səsəoŋku ḥku ku pelaa, na həj liyiti wei i nyə ku lonte taa təyəle, kawulası nsi si te na sì kulu piitim mpi pə taa tə. Ama sì kaa hiki toma ke mpv.

23 Ye pə tala pa kawulası tem waatu na pa isayatu piwa teu wulav acilayatv na kalampaanı tv nəyəlv i ká kulu.

24 I toma ká səəsi, ilə pə kaa luna i mayamaya i kinj. I ká wakəl səsəom ké pə kaa wee nyənuŋn, na i waaki i klapəm təna taa. Haləna i krepennə tonjvnaa na Isə yəlalaa na i kú.

25 I acilayatv katatəlaya ke i ka təsəna yəlalaa. I kalampaanı ké i ká kuna yəlalaa payale mpa pa huu si pa cayana pa ti tə. Haləna i kulu Awulaa Wulav təo. Waatu inəyi pi wakəl-i, pə kaa luna yulu kinj.

26 Tanan na taanasi nsi si tem we tampana ké. Ilə si-təyə nyá taa. Mpi tə, tə waatu tatata.

27 Mpóygú pə yəəla-m na pə pəsi-m kvtəntv ke wee payale. Pə cepe ma təo, iləna má məl wulav təmle taa. Toosee anı a wakəla ma lanjle ke mpóygú ma ta cəkəna-yε.

9

Taniyeeeli sələmnyŋ

1 Mete tv Aselusi pəyalu Taliyusi, wei i təyə Papiloni tətu tə, i kawulaya

² pənaya kancaalaya nyəŋka taa ké Taniyeeeli má, ma kala Isə Təm takəlası taa. Ma cekənaa sɪ pusi nutozo na naanuwa kέ Yosalem icate ká wəe ncaale. Mpúygú Tacaa ka heela Isə kuyɔyətutu teləsvlu Selemii.

³ Mpúygú ma lanjle wakəlāa, na má suu ləyaya wontu fələtənaa taka. Na má pəlī ma nyŋyu taa kέ tələuma na má həkə nəyə. Iləna má keesı isə na Tacaa Isə təo, na má sələməyɪ-i na má wiikina-i.

⁴ Mpúygú ma hula ma Isə Tacaa ke ma yəlāa isayatu. Na má sələmə-i sɪ, Tacaa Isə Səsə wei nyá tə seeki na n̄ təkəyɪ nyá nəyə siw tə. N hvləyɪ suulu ke mpa pa sələyɪ-i na pá təkəyɪ nyá kiinj təyə.

⁵ Tə wakəlāa kέ na tə pəsi asayaa. Tə kula nyá təo na tə kisi nyá kiinj.

⁶ Tə ta nuna nyá kuyɔyətutu teləsəlāa mpa pa kpaaləna nyá həte ke tá awulaa, na tá səsaa, na tá caanaa, na tá piitim təna yəlāa tə.

⁷ Tacaa, nyayale tampana tu, tayale tasəkəle nyéma. Pə krayav Yuta yəlāa, na Yosalem nyéma, na Isəyeli nyéma, na pəcələ nyéma, na pooluŋ nyéma mpa pa we acalee wena a taa n ka təyəna-węyę isayatu nti pa lapa-i tə tə təo tə.

⁸ Tacaa, tana ta awulaa na tá səsaa, na tá caanaa nté tasəkəle nyéma.

⁹ Tacaa Isə, n wena yulū pətəətəle. N ka wii-tuŋu timpi tə kula nyá təo tə.

¹⁰ Tə ta nui nyá kiinj wei nyá təmlə nyéma, nyá kuyɔyətutu teləsəlāa teləsa-tu tə.

¹¹ Isəyeli nyéma təna yəka nyá kiinj, pa kisa nyá nəyə nui. Iləna mpusināa na wahalanaa mpa pa təm nyá təmlə tu Moisi ɻmaawə i kiinj takəlaya taa tə, pá watı-tuŋu timpi tə pəntəna-i tə.

12 N kəna Yosalem təo ké wakəlvuyu səsəəŋku ḥku
kv taka pa ta nata antulinya təna taa tə. Isu n ka
kpaałuyu tá na tá awulaa na tá səsaa tə.

13 Wahala in i mayana-tvuyu isu Moisi ḥmaawa
i kiŋ takəlaya taa tə. Paa na mpv tə, tə ta nūta
ta isayatv səŋ ke haləna saŋa si tē paasəna nyá
tampana.

14 Pə təo ké n yelaa na wahala in i kəə-tv. Mpi tə, n
təŋəyi tampana ke nyá kvlapəm təna taa ké. Ama tá
ta nūna nyá nəqə.

15 Tacaa Isə, nyá ləsəna-tvuyu Icipiti tetv taa. Iləna
nyá toma səsəəna na nyá həte yaaki haləna saŋa.
Ama tá nūna-ŋ iləna tá təm si.

16 Tana tá caanaa tá isayatv təo ké Yosalem na nyá
yəlaa wə feelə taa ké mpa pa cəəna-tv tə pa həkv taa.
Ilə həesi nyá pááná ke nyá pulaya naŋŋ nyəŋka icate
Yosalem təo ké nyá suulu səsə təo.

17 Hai, ta Isə, nu ma sələmvuyu na ma wiinav.
Nyənna suulu ke nyá təseelə nte tə yəkaa təqə nyá
səəlvuyu təo.

18 Ma Isə ke ḥkpəŋuyu na n̄ na isəna tá na nyá icate
tə wakəlaa tə. Pə taya ta teu təo ké tə wiikina-ŋ. Ama
nyá səəlvuyu səsəəŋku təo ké.

19 Hai, Tacaa, ke ḥkpəŋuyu na n̄ nu tá sələmvuyu na
n̄ wii-tv. Ma Isə paasəna nyá icate na nyá yəlaa ke ləŋ
ke nyá suulu təo.

Isətaa tillu kilisuyu ke pusı nutoso na naanvwa təm

20 Ma təŋna sələmvuyu na má tisiyi má na Isęyeli
yəlaa tá isayatv. Na má wiikina-i Isə təseelə təm ke
mpv

21 ṭoyę́ iṣotaa tillu Kapəyee wei maa nawa toosee taa tə i kula həntu ke ləŋ na i kpətəna-m taanaya kətaya lapu waatu.

22 Iləna i seyəsi-m Isə kuyəyətutu teləsvlu təm nti maa kalaa tə. Iləna i tə-m si: Ma kəmaya si ma kilisiyi-ŋ tə huwəe.

23 N caala sələmuyu tə, Tacaa heelə-m təm si má heeli-ŋ. Mpi tə, i səəla-ŋ kék. Ke ŋkpənuyu ke teu na n̄ nu toosee anı a huwəe.

24 Nyá icate na nyá yəlāa pa təo kék pa su pusi nutoso na naanuwa ke təm naatosompəyəlaya. Pa lapa m̄puyó si pá həesi kiiu yəkuyu na iṣayatū lapu. Pa wii-wé na pá təj siyisuyu tam nyəŋku, na toosee. Iləna Isə kuyəyətutu teləsvlu təm yoosi, na pá tayani Isə təseelə.

25 Pə wee si n̄ nyi na n̄ cəkəna si, pə krayav waatu wei pa kpaalaa si, paa tayani Yosalem ke ŋmau tə, na pá polo nyuyu tv wei pa pəla nim na pá kpa tə i kənte tə. Pə we pusi naatosompəyəlaya ke təm naatosompəyəlaya kék. Pəle pə paasi, pusi naatosompəyəlaya təm nutoso na naale taa kék paa tayani icate ŋmau na tə koluŋja. Ama pə waatunaa ka wee kate kék.

26 Waatunaa mpe pa waalı kék paa ku apalu nəyəluyu muṣuŋ. Apalu inı paa pəla-i nim kék na pá kpa-i nyuyu tv. Wulau nəyələ na i yoolaa paa watəna icate, iṣu ləm na pá wakəl-te na Isə təseelə. M̄puyó i na i yoolaa pa wakələyı iṣu pə suwa tə.

27 I ká caalı yəlāa payale ke pusi naatosompəyəlaya taa. I ká la na pá yele kətasi lapu ke Isə təseelə taa kék pusi nsı si həku taa. I ká la acaalətu təma ke ləŋləŋ. Haləna pə tala inı i wakəluyu iṣu Isə ka siu tə.

10

Taniyeeeli toosee tooso nyəna

1 Peesı nyéma wulaw Silusi kawulaya pənaya tooso nyəŋka taa. Taniyeeeli wei pa cuŋusaa sì Pelətasaa tə, i toosa toosee naalı. A kē tampana kē. Ama wahalanaa səsaa təm ke a kəesəyı. Mpúŋú i mayasa a təm ke i taa na í cekəna-ye na í kəesi.

2 Mpúŋú lanjwakelle səsəole kpa Taniyeeeli má. Ilena má wii ma yəlaa təo kē cimaasənaa tooso.

3 Maa təki təyənaya kupaŋka nakəli yaa nantu. Pécó svlum u svukı ma nɔyə taa. Pəyele maa sayaləyı nim, haləna cimaasənaa tooso inı i te.

4 Mpúŋú ma səŋa pəyə səsaya Tikili nɔyə ke isətu kancaalaya nyəŋ, kuyeeŋ hiu na liyiti wule.

5 Ma kvsə ma isə ilena má ná yvlv nɔyəlv na í suu kponkpontu təŋ nyəntu natəli tə wontu na í ləla wvla kupaŋ tampala.

6 Na i tənuyu muŋi kəkə isu pəle nte tə peekuyu we kate tə. I isentaa nyəyəsəyı kē isu təv, na i isəpee we isu kəkə muŋuyu tə. I njkpalaſi nɔyəsəna isu pa sotuyu nyəyəlvyu kusseemuyu tə. Na i nɔyə yuŋ we isu kuyaku kəkəte.

7 Ma tike ma nana mpv. Ma na mpa tə, pəle pa ta na pvlv. Ama səyəntu kpana-weyə səsəm, na pá se na pá ñmeli.

8 Pə yela-m na má təŋna yaasi səsə inəyı nyənuyu. Ilena pə yəki ma muŋwa taa, na ma isentaa hvlvni təfatata.

9 Mpúŋú yvlv inı i kula i nɔyə təo sì i yəyətəyı. Ilena ma isə pili na má hoti ma nɔyə təo.

10 Mpúŋú niŋ nulı i kvsə-m, na má luŋ ma təna na ma niŋ təo na má seliyi.

11 Iléna yulu iní i heeli-m sí: Taniyeehl, Isó luju wé-ŋ ké. Kulí na ní ke nkpaŋŋ na má heeli-ŋ. Isó tila-m nyá cələg̱o. Iléna má kulí na má təŋna seluju.

12 Mpúyú i heela-m sí: Taniyeehl, taa nyá. Pə kpayaŋ hatoo kuyaŋku n pasa nyá tí tó, nyá luju lapa sí ní cekəna kuyemelətú təg̱o Isó mu nyá sələmuyu. Iléna i kusi-m sí má kɔ́ má heeli-ŋ.

13 Ama Peesi kawulaya isətaa tillu kayata-m kuyeeŋ hiu na kvlumuyu. Haléna isətaa tillaa nyuyu nyéma taa lelv, Mikayeehl kɔ́ ma kiṉ ke Peesi timpi maa saalaa tó, na i waasi-m.

14 Néenéa ma kəmaya sí ma heeliyi-ŋ mpi pu mayana nyá yəlaa ke cele tó. Mpi tó, ntəyí n nawa mpv.

15 Waatu wei isətaa tillu iní i heelaya-m təm təne tó. Ma sumaya tətiyitiyi, na nyuyu kamna até.

16 Mpúyú yulu wei maa nawa tó, i tokina ma ntompée. Iléna má pəsi na má kuli nɔ́ŋ na má heeli-i sí: Tacaa, nyá təm kpa-m səyəntu ke səsəm na ma muwa taa yɔ́ki.

17 Ma ta tala má yɔ́yətəna-ŋ. Mpi tó, ma fei toma, pécó ma feesiṉ lipa.

18 Mpuyule i tasá-m tokinav na i ha-m toma.

19 Iléna i heeli-m sí: Alaafəya təm ké. Isó luju wé-ŋ ké. Taa nyana puv. Təki nyá tí. I təŋnam̱ mpúyú yɔ́yətənav, iléna má yoo toṉ na má tó sí: Tacaa, yɔ́yəti. Mpi tó, n ha-m toma.

20-21 Iléna i heeli-m sí: Ma kəma nyá kiṉ ké sí ma keesəyí-ŋ nti pa ṉmaa tampana takəlaya taa tó. Pécó pə wəe sí má polo má yoona Peesi kawulaya isətaa tillu. Ye ma kəla ilé Kəleekí nyəŋ ká kɔ́. Ye pə taya isətaa tillu Mikayeehl wei i tanjəyí nyá yəlaa tó i paasi,

nəyəlv u səñna-m.

11

¹ Ma mayamaya maa səna ıleye, Mete tv Taliyusi kawulaya pənaya kancaalaya nyəŋka taa ké.

² Mpýgv isətaa tillu təma sı: Maa heeli-n tampana təm.

Ilim mpətəŋ na pə ntəyəŋ awulaa yoou

Peesi awulaa səsaa tooso ká təki kawulaya ké na pá kaasəyı təma. Kantəkaya nyəma ká kəlì kancaalaya nyəma ke wənəv. Iləna liyiti nyəŋ kuu pə təna na í kvlì Kəleekì kawulaya təc.

³ Ama yoolu nəyəlv i ká təyəna Kəleekì kawulaya səsaya, na í laki isəna i səolaa tə.

⁴ I kawulaya pukì teu, iləna ká faya təm liyiti. Iləna yələa lələa tala-ke. Ilə pa kaa wəenə toma isü kancaalaya nyəŋ.

⁵ Ilim mpətəŋ wulav ká la toma ke səsəm yaa. Ama i kuyayalaa taa nəyəlv ká kəlì-i na í leekì kawulaya.

⁶ Pusı ká cəo pəcəo, iləna Icipiti wulav na Silii nyəŋ pá pəelı nəyə. Icipiti nyəŋ ká ha Silii nyəŋ ke i pəelə. Ama pə kaa taanı. Alv inı na i paalv, na i pəyaya, na i caa paa sı.

⁷ Iləna alv inı i calaya tv nəyəlv, i kpaya i caa lonte. Iləna i polo pa koloosi acalée taa, na í yoona-wə na í kəlì-wə.

⁸ Halı ká kuu pa tuŋ na pa wontu nti pa lupa wula na liyitee nyəyətv tə, na í ponə Icipiti. Iləna yoou həe pusı payale.

⁹ Iləna Silii wulav yoona Icipiti nyəŋ, na í kpisi-i na í məlì i tətəv taa.

¹⁰ Ama i pəyalaa ká koti yoolaa ke tintika tintika ke səsəm. Pa taa ləlv na i yoolaa paa watı kolontunaa

isun lvm. Ilena í məli, na pá tayani pa təo kék kulguy. Haləna pá tana-weyə wulav koluŋa icate.

11 Pááná kák kpa Icipiti wulav. Ilena í kpaya i yoolaa na í kpa Silii nyéma təo. Paa kəli-wə, na pá kpa pa yoolaa tuutuuma.

12 Paa na Icipiti wulav ka kwa pa taa kék yoolaa iyisi iyisi, na í hə i tı tə, i kaa la aka.

13 Puſi cəo pəcə ilena Silii wulav kpaya yoolaa kufama. Pele pa kəla kwpəma ke payale, na pa yoou wontu təna. Na pá polo Icipiti nyéma waali.

14 Waatv ini i taa kék payale kák kvl Icipiti nyéma təo. Halı nyá yəlala taa myəvntvnaa kák kvl i təo sı, pa yoosiyi isəna n nawa toosee taa tə. Ama paa kpisi.

15 Ilena Silii wulav tuusi na í tá koluŋa icate, na pá lo həpəle na pá leekı-te. Icipiti yoolaa kák kpisi, paa pa taa akanaa mayamaya, pele pa taa feinā tonj.

16 Silii nyéma kák la isəna pa nəkaa təyə. Nəyəlv kaa tanj-wə, halı paa kpənna lseyəli nyéma. Paa ȳmakəli-wə na pá wakələyı-wə.

17 Paa mayası pa taa sı pá na Icipiti wulav pá pəeli nəyə na pá hikina-i na təna. Halı paa ha-i pa pəelə. Ama pə kaa la.

18 Pele pə paasi í kák keesəna Kəleekı tetvnaa mpa pa wə teŋku nəyə tə pa təo. Ama wulav nəyəlv i kák səŋsi-i. Ilə i kák ləsi i nyəm na í tv i ninj taa.

19 Ilena í mələna i koloosi acalee təo na í kəli-i na í sı na pə saalı.

20 Wulav wei i kák leetı i lonte taa tə ilé i kák su lampuu mylv ke lseyəli taa. Ama pu la wee naale ilena pə kvi. Ama pə kaa wee yoou taa yaa pa myəula-i.

21 Ylv wei paa tvgvna na i ta nəyəsəna kawulaya təyəlv tə. Ini i kák cayana i lonte. Həesvəyə waatv ke i kák kəo na í leekı kawulaya na acilayatv.

22 I ká ku yoolaa tənaya na pə kpəŋna Isə yəlaa nyʊŋu tv. Nəyəlv kaa kpa i təo.

23 Yəlaa ká polo i kiŋ sɪ í na-wə pá pəeeli nəyə. Ama inu i ká muŋuli-wə. Paa na i yəlaa fei payale tə, i tonj ká səɔsəyɪ tam ké.

24 Həesvuy waatu ke i ká cəɔ tetu taa. I ká la mpi i caanaa taa la tə, isu wontu kuuu na tə talvuy. Halı i ká mayası isu i tii koloosi acalee təo. Ama pə kaa taanı ké.

25 I tonj na i apalvtu təo i na i yoolaa tuutuumā paa polo Icipiti wulav waali. Ama ilé i yoolaa kəla inu i nyéma ke tonj na payale. Paa yoona-i na pá kpisi-i. Mpi tə, acilayatu ke paa lana-wə.

26 I na mpa pa kaa nyənaya tə, mpe paa luna i waali. Iləna i yoolaa ya na pa taa payale si.

27 Pəle pə waali ké awulaa naale mpe paa ciiki acsesaacesaa ciikuyu. Ama pə kaa la. Mpi tə, pə ta tata tənaya waatu na pácó.

28 Silii wulav ka mələyɪ i tetu taa na tonj səsəoŋ. Iləna i tv i taa si i ká wakəli yəlaa mpa na Isə pa pəela nəyə tə pa isə seeu.

29 Pə waali ké i ká watı Icipiti tətə. Ama pə kaa lana-i isu pu lapu tə.

30 Lom nyéma ká kənna pa kpüleŋ na pá yoona-i. I ká lə i apalvtu na i se na i məli. Iləna i mu pāáná na i kpəntəna mpa pa lə Isə tə. Iləna i wakəli yəlaa mpa na Isə pa pəela nəyə tə pa isə seeu.

31 I ká tili i yoolaa na pá polo pá pilisi Isə təseelə. Paa səŋsi tanaŋ na taanaya kətası na pá siki pa acaalətu tvyu.

32 I ká tolisi isə seeu taa acamaa na i acilayatu. Ilə i kaa pəsi isəle seesələaa.

33 Ama mpa pa kəla layatu ke pa taa tə, paa səyəsi lələaa payale. Pu la wəe naale, ləna pá kú pa taa lələaa, na pá wə lələaa ke kəkə. Paa tu lələaa ke saləka, na pá ləekə lələaa wontu.

34 Pəcə tike ke paa səna-wəyəe pa wahalanaa taa. Mpi tə, mənaafikitv ke payale səəsayana pa təo.

35 Layatunaa mpe pa taa lələaa ká si. Pa səm mپi pu tayanna yələaa na pá wəe teu tənənəj. Haləna tənənəya waatv. Mpi tə, waatv wei pa suwa tə i ká kəo.

36 Ama Silii wulav ka la isəna pə maya-i təyə. I ká mayası i taa si i kəla tuŋ təna. Haləna í kpa Isə mayamaya təo. Mpýyú i ka la, haləna Waatv wei Isə ká hə i ḥkraḥuyxu tə. Isəna Isə suki tə mپu pə lakəna.

37 I ká nyəni yem ké i caanaa tuŋ na alaa tuŋ Talamusi. I ká hə i təyə i na í footi tuŋ təna.

38 Paa na mپu i ká laa koloosi acaləe tuŋ ḥku i caanaa taa nyi tə. Haləna í ha-kvŋw wula na nyəyəluyŋu kusseemuyŋu na liyitee pəe na wontu kypantu.

39 Tuŋ ḥku ku toŋ ke i ká yoona koloosi acaləe na í kusı ku təȳlaa nyəoŋ. I ká kpa pa taa payale ke nyuŋu nyéma, na í ha-weyə tetvnaa.

40 Icipiti wulav ká kvl Silii nyəŋ təo ké tənənəya waatv. Ama Silii nyəŋ ká səŋi-i na i yooou kəekeenaa, na kpayanəŋ na pə kpiuləŋ ke payale. I ká watı tetvnaa isü pəyə ləm.

41 I ká tii Isəyəli tetv təo na í ku yələaa iyisi naanuwā. Ama Itəm na Mowapu pə yələaa na Amoni yoolaa səsaa ká fiti.

42 I ká tu niŋ ke acaləe payale təo. Icipiti tetv kaa fiti paa pəcə.

43 I ká kuu Icipiti wula na liyitee nyəyəluyŋu na kacəka wontu. I ká ḥmakəli Lipii na Itiyopii nyéma.

44 I ká nu sí ilim télule na pè ntøyøj nyéma kóma-i yoonav. Iléna í mèli pa waali na pááná na í ku payale.

45 I ká siki i kawulaya cokèle ke teñku na puvg Siyøj pa hékü taa. Timpí tetu kela teu tó. Pèle pè waali ké pu tala i ténaya. Pøyele nøyølv kaa waasi-i.

12

Ténaya waatu

1 Mpúygú isøtaa tillu heela-m tóta si: Waatu inøyøle isøtaa tillu søsø Mikayeehlí wei i tanøyí ma yølaa tó i ká kvlí. Wahala wei too yølaa kvlaa pa ta nata tó, i ká koo waatu iní. Iléna pè ya ma yølaa mpa pa høla we weesuyu takølaya taa tó pa nyøøj.

2 Mpa pa tooki tó, pa taa payale ká fe. Lelaa ká hiki weesuyu ñku ku teñ tó. Iléna lelaa ke feele søsøøle tam nyøøntse.

3 Layatvnaa mpa paa seyøsa yølaa samaa ke tampana tøøyøn tóm tó paa te kókó isu isøtvñjasí ke tam tøø.

4 Tøø, Taniyeehlí, suu tóm tøneyx nyá taa. Nmaa-tøøjí takølaya taa na ñ taalí ka tøø. Yusí-ke haløna ténaya waatu. Payale ka kala-ke na pá søosí nyøem.

Ténaya waatu ke kñymesøm ké

5 Mpúygú Taniyeehlí má, ma nawa ma toosee aní a taa ké apalaa lelaa ke naale. Lelu sønya pøøø kuteñ na cøne na lelu na cøne.

6 Mpúygú pa taa lelu pøøøa isøtaa tillu wei i suu kponkpontu toñ nyøøntu wontu na í sønya pøøø nøyø tó si: Pølee ké pití tøema ané a ka te?

7 Mpúygú isøtaa tillu kpaasa i niñ na isø na í tó si: Ma tuuna Tam tøø Isø høte taa. A ká taanji pusí tooso na

həyələvən. Waatv wei paa həesı Iso yəlaa ke ηmakələvən təyə mpu inı pi te.

8 Ma nui təm təne, ilə ma ta cəkəna-tı. Pə təo ké ma pəəsa ma səsa si isənəya pü təna?

9 Mprýxý i cə-m si: Taniyeehl, taa nəyəsí. Mpı tə, pə wəe si pá ηmesi təm ntəyi, na pá yəsi haləna tənaya waatv.

10 Mayasəj ká təyanı yəlaa payalə na pá te. Ama asayaa na kaa cəkəna. Iləna pá ká nyuyən ke tə taa. Iləna layatvnaa náá cəkəna.

11 Pə kpaçav waatv wei pa sənsa tanaŋ na taanaya kətəsi na pá siki təyən tə. Pə kuyeeŋ we iyaŋa na ηmuñuyən na nunaasa na naanuwə (1290).

12 Lelenj nulv nté wei i ka kaası i ti na í taŋ na í tala kuyeeŋ iyaŋa na ηmuñuyən nunaasa na hiu na naanuwə na kakpası (1335) tə.

13 Ye nyá ilə, kaası nyá ti na n̄ svu púýyý na n̄ həesı. Pəle pə waalı n ká fe na Iso ká ha-ŋ nyá kasəyaya.

**PIIPILI CSILCT M TAKELAYA
Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of
Benin**

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377